

Familie- og kulturkomiteen

16. april 2018

Representantforslag 162 S (2017-2018) om å legge ned Kringkastingsrådet

Norsk Journalistlag (NJ) støtter forslaget om å legge ned Kringkastingsrådet. Vi ønsker at det i stedet utredes en alternativ modell for å ivareta publikums klageadgang og kontakt med NRK.

Som allmennkringkaster og statlig eid aksjeselskap har NRK en spesiell interesse i å speile fellesskapets forventninger til virksomheten. Den offentlige finansieringen gir NRK noen andre forpliktelser enn øvrige medier. Kringkastingsselskapet skal sikre et mangfoldig innholdstilbud av god kvalitet, og fremme norsk innhold, kultur og språk. Allmennkringkastingen har også en viktig oppgave som folkeopplyser og et særlig ansvar for beredskap. Det er derfor svært viktig at NRK har en kanal der hver enkelt borger kan gi tilbakemelding eller luften engasjement og misnøye om virksomheten til NRK. Det må etter vår mening derfor være tett dialog mellom innbyggerne og NRK.

NJ mener Kringkastingsrådet ikke er det organ som i best mulig grad oppfyller denne funksjonen. Et godt eksempel på dette er rådets behandling av NRK Brennpunkts program «Den siste reisen», der de dagen etter at Pressens Faglige Utvalg (PFU) hadde behandlet saken, tok stilling til akkurat de samme spørsmålene fra samme klager, men endte opp med motsatt konklusjon. Vi ønsker ingen monopolisering av den etiske diskusjonen, men finner det pressefaglig uheldig at NRK-journalistene skal forholde seg til to organer som vurderer identiske journalistiske enkeltsaker. Da Klagenemnda for kringkasting ble lagt ned i 1999, var det nettopp under den forutsetning at alle kringkasterne skulle slutte seg til Pressens Faglige Utvalg som klageorgan. Det er PFU som skal vurdere presseetikens normer, og også for NRKs del forvalte den etiske selvdømmeordningen.

I tillegg mener vi det foreligger enkeltsaker der rådet går for langt inn i NRKs redaksjonelle vurderinger. Lov om redaksjonell fridom i media (mediefridomslova) stadfester som kjent i § 4, jf. § 1 prinsippet om redaksjonell uavhengighet i den daglige redaksjonelle driften og de løpende journalistiske beslutningene. Dette innebærer at ingen andre kan blande seg inn i den redaksjonelle virksomheten. Det er NRKs redaktører som har siste ord ved virksomhetens publisering. Rekkevidden av vernet er blant annet nærmere utdypet i Ot.prp. nr. 19 (2007-2008) s. 19. For det første innebærer dette at det er redaktøren som treffer avgjørelser i redaksjonelle spørsmål, det vil først og fremst si retten til å avgjøre hva som skal publiseres. For eksempel utvalg av materiale, presentasjoner av oppfatninger, vinklinger etc. For det andre hører det under redaktørens myndighetsområde å lede den redaksjonelle virksomheten og medarbeiderne. For eksempel organisering, administrasjon, avgjør disponering av det budsjettet som er stilt til disposisjon for redaksjonen, bruk av journalistiske arbeidsmetoder, ansettelse av redaksjonelle medarbeidere etc. Formålet med loven er å sikre at det redaksjonelle innholdet i mediene utelukkende skal være basert på en uavhengig journalistisk vurdering. Når rådet de siste årene blant annet har tatt stilling til om Fredrik Skavlan brukte korrekt intervjuform og kroppsspråk, om NRK redaksjonelt kunne dekke klager på programmet «Faten tar valget» før rådet hadde behandlet klagene, eller om satiren i NRK hadde en venstrevridd slagside, så er dette etter vår mening eksempler på at ordningen ikke fungerer optimal måte, sett hen til NRKs redaksjonelle frihet.

Med tanke på å bevare NRK som en uavhengig journalistisk institusjon, finner vi til sist oppnevningen av medlemmene er uryddig. Rådet er i dag politisk oppnevnt. Flere medlemmer er til og med utpekt av Kulturdepartementet, som samtidig er NRKs generalforsamling. Rådet har også *andre* mediers redaktører som medlemmer. Regjeringens oppnevning av den nye lederen av rådet, Julie Brodtkorb, som inntil nylig var en av den sittende statsministerens mest betroede medarbeidere, styrker vår argumentasjon om at rådets rolle er problematisk. Når rådet i tillegg mangler noe form for regelverk, retningslinjer eller lignende i sitt arbeid, så blir dette pressefaglig uheldig. Det blir etter vår mening et samrøre av politikk, journalistikk og syensing.

Av hensyn til vår etiske selvdømmeordning og NRKs redaksjonelle frihet, mener derfor NJ at Kringkastingsrådet bør legges ned, og at det heller bør etableres en publikumskontakt som har fokus på de bredere temaer og diskusjoner, i regi av NRK selv. Forutsetningen for at en slik løsning skal fungere, er at saksbehandlingen ikke er intern, med må underlegges full notoritet og offentlighet. Denne ordningen vil etter vår mening bedre opprettholde en offentlig arena hvor hovedlinjene i NRKs programvirksomhet kan drøftes.

Ina Lindahl Nyrud

Ina Lindahl Nyrud
advokat